

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Kansainvälisen kaupan koulutusohjelma / Venäjän kauppa

Marina Vlasova

YRITYSMUODOT VENÄJÄLLÄ

Opinnäytetyö 2012

TIIVISTELMÄ

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous

VLASOVA, MARINA

Opinnäytetyö

Työn ohjaaja

Toukokuu 2012

Avainsanat

YRITYSMUODOT VENÄJÄLLÄ

37 sivua + 4 liitesivua

Lehtori Soili Lehto-Kylmänen

yrittäjä, yritys, Venäjä, oikeus

Yritystoimintaa aloitettaessa missä tahansa maassa on otettava huomioon sen maan lainsäädäntö. Yritystä perustettaessa yksi tärkeimmistä seikoista on yritysmuodon valinta. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on perehtyä Venäjän yritysmuotoja koskeviin yrityslakeihin ja luoda kokonaiskuvaa venäläisistä yritysmuodoista. Tutkimuksessa käsitellään henkilöyhtiöt (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) ja yhtiöt (osakeyhtiö, rajavastuuyhtiö ja laajennetun vastuun yhtiö) sekä yksityisen elinkeinonharjoittajan käsite.

Tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen eli työn valmistamisessa on käytetty tekstiaineistoa. Opinnäytetyö on tehty kirjoituspöytätyönä. Materiaalia opinnäytetyötä varten on kerätty kirjallisuudesta, lainsäädännöstä sekä sähköisistä lähteistä.

Venäjällä yksityinen elinkeinonharjoittaja on luonnollinen henkilö, joka harjoittaa yritystoimintaa perustamatta oikeushenkilöä. Avoin ja kommandiittiyhtiöitä koskevat määräykset ovat monessa suhteessa samanlaisia kuin Suomen vastaavat määräykset. Rajavastuuyhtiö ja laajennetun vastuun yhtiö muistuttavat läheisesti toisiaan. Erotuksena on se, että osakasten vastuu laajennetun vastuun yhtiössä on laajempi kuin rajavastuuyhtiössä. Suljettu osakeyhtiö ja rajavastuuyhtiö ovat suosituimmat sekä venäläisten että ulkomaalaisten yritysten kesken. Avoin osakeyhtiö sopii parhaiten keski- ja suuressa yritykselle.

ABSTRACT

KYMENLAAKSON AMMATTIKORKEAKOULU

University of Applied Sciences

International trade

VLASOVA, MARINA

Company forms in Russia

Bachelor's Thesis

37pages + 4 pages of appendices

Supervisor

Soili Lehto-Kylmänen, Senior Lecturer

May 2012

Keywords

company form, company, Russia, justice

Starting a business in any country must take into account the laws of that country. The purpose of this study was to learn about the Russian legal forms of business laws. The study deals with partnerships (general or limited partnership) and companies (limited liability company and extended liability company) as well as the concept of the private trader.

The research method is qualitative, and the work was produced with the help of existing literature. The study was conducted mainly as desk research. The material for the thesis has been collected from literature, law, and electronic sources.

In Russia, a private entrepreneur is a natural person who carries on business without setting up a legal entity. Open and limited partnerships provisions are in many respects similar to the corresponding provisions in Finland. Private Limited Liability Company and an extended closely resemble each other. The difference is that the responsibility of extended responsibility for the company is broader than the limited liability company. The closed joint-stock and limited liability companies are the most popular for both Russian and foreign companies. A public limited company is best suited for large and medium-sized enterprises.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	ULKOMAISEN YRITYSTEN ASEMA VENÄJÄLLÄ	6
3	TOIMINTAMALLIT VENÄJÄN KAUPASSA	7
	3.1 Yhtiömalli	8
	3.2 Edustustomalli	8
	3.3 Sivuliike eli filiaali	10
	3.4 Ulkomaisen yrityksen projektirekisteröinti	11
	3.5 Suora vienti	12
	3.6 Holding / tulppayhtiö	12
4	YRITYSMUODOT	13
5	YKSITYINEN ELINKEINONHARJOITTAJA	14
6	AVOIN YHTIÖ	14
7	KOMMANDIITTIYHTIÖ	16
8	RAJAVASTUUYHTIÖ	17
	8.1 Yhtiön perustaminen	18
	8.2 Yhtiön pääoma	19
	8.3 Yhtiöpääoman lunastus ja eroaminen yhtiöstä	20
	8.4 Yhtiön hallinto	21
	8.5 Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiön vapaaehtoinen purkaminen	22
9	LAAJENNETUN VASTUUN YHTIÖ	22
10	OSAKEYHTIÖ	23
	10.1 Avoimet ja suljetut osakeyhtiöt	23
	10.2 Osakeyhtiön perustaminen ja purkaminen	25
	10.3 Yhtiön osakepääoma ja nettovarallisuus	27

10.4 Yhtiön toimitilimet	28
10.5 Toimeenpanoelimet	31
10.6 Osinko	32
10.7 Osakasrekisterit	33
 11 SULJETUN OSAKEYHTIÖN JA RAJAVASTUUYHTIÖN VERTAILUA	 33
12 YHTEENVETO	34
LÄHTEET	36
LIITTEET	

Liite 1. Rajavastuuyhtiön perustamissopimus

1 JOHDANTO

Yritystoimintaa voidaan harjoittaa eri tavalla ja eri muodossa. Yritystoiminnan harjoittamista varten on valittava oikeudelliset kehykset eli yritysmuoto. Sen valintaan vaikuttavat monet seikat kuten omistajien riskinottohalu, omistajien lukumäärä ja rahoitustarpeet.

Venäjän lainsäädäntö on suurelta osin uutta ja sitä myös muutetaan jatkuvasti. On selvää, että uudistusprosessi tulee kestävänsä vuosia ennen kuin saadaan Venäjän oloihin sopivaa lainsäädäntöä. Myös yritystoimintaa koskevia lakeja muutetaan. Jatkuvasti muuttuvan lainsäädännön kanssa ovat tekemisissä sekä venäläiset että ulkomaalaiset yrittäjät. On tarkasteltava tulevia lainsäädännön uudistuksia.

Opinnäytetyön aiheena on yritysmuodot Venäjällä. Työn tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa venäläisistä yritysmuodoista. Tutkimus voi olla hyödyllinen Venäjän kaupan opiskelijoille, yrittäjille, johtajille ja muille henkilöille, jotka työskentelevät Venäjän kaupan parissa.

Tutkimuksen metodologinen lähestymistapa on kvalitatiivinen eli laadullinen. Työn valmistamisessa käytetään tekstiaineistoa. Menetelmänä käytetään kirjoituspöytätyöstä eli kyseessä on tutkimus, jossa käytetään hyväksi valmista, muiden tuottamaa tutkimusmateriaalia.

2 ULKOMAISEN YRITYSTEN ASEMA VENÄJÄLLÄ

Venäjän lainsäädäntö rinnastaa yleensä ulkomaisen ja venäläisen yrityksen. Periaatteessa ulkomaisella yrityksellä pitäisi olla samat oikeudet ja velvollisuudet kuin osittain tai kokonaan venäläissomisteisella yrityksellä. Se periaate ilmenee monissa federaatiotasoisissa laeissa. Esimerkiksi Venäjän Federaation laki № 160-FZ, 9.7.1999 ulkomaisista sijoituksista korostaa maiden välistä tasa-arvoa. Myös kilpailu- ja verolaki, presidentin ukaasit sekä aluetason lait turvaavat ulkomaisille sijoittajille samat oikeudelliset ja taloudelliset toimintaedellytykset kuin venäläisille sijoittajille. Toisaalta ulkomaisten yritysten toimintaedellytyksiä voidaan huonontaa vain erityislailla valtion puolustus-, turvallisuus-, tai muuhun vastaavaan näkökohtaan vedoten, toisaalta voidaan säätää erityisetuja ja helpotuksia. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi vero-, ja tulolimaksujen alennukset. (Karhu & Nykänen 2000, 36.)

Ulkomaalaissijoituslain mukaan ulkomaalaisyhtiön ja sen sivuliikkeiden rekisteröiminen voidaan evätä, kun perustaminen rikkoo toisen henkilön laillisia etuja tai oikeuksia, uhkaa laillista järjestystä tai vastaavaa yhteiskunnallista asiaa (Karhu & Nykänen 2000, 36).

Käytännössä tasa-arvoinen kohtelu ei läheskään aina toteudu. Ulkomaisomisteisten yritysten verotuksessa ilmenee epäoikeudenmukaista verotusta, esimerkiksi mielivaltaisia veronkorotuksia ja sakkoja. Ulkomaisomisteinen yritys ei voi toimia lainvastaisesti ja veroja kiertäen ankaran sanktiokäytännön vuoksi. Lisäksi on olemassa ns. ”ulkomaalaishinnoittelu”, riippumatta onko kyse yksityisen kansalaisen tai yrityksen erilaisista maksuista. Korkeammat hinnat ovat voimassa toimitilapalveluissa, rekisteröintejä ja yleensä viranomaiskuluja suoritettaessa. (Karhu & Nykänen 2000, 36.)

Maanomistusasioissa yleisenä suuntauksena on, että venäläisillä on mahdollisuus omistaa maata, mutta ulkomaalaisilla on oikeus vain maan vuokraamiseen (Karhu & Nykänen 2000, 37).

Tärkeä asia on myös se, miten Venäjällä toimivan tytäryrityksen voitto voitaisiin siirtää Suomeen. Kysymyksessä ovat tavaroiden siirtohinnoittelu, palvelusopimukset, leasingopimukset sekä korot ja osingot. Tämän kysymyksen ratkaisu ja verosuunnittelu on aloitettava heti yrityksen perustamista suunniteltaessa. (Karhu & Nykänen 2000, 37.)

3 TOIMINTAMALLIT VENÄJÄN KAUPASSA

Suunniteltaessa liiketoimintaa Venäjällä on mietittävä yrityksen toimintamallia. Yrityksen toimialasta ja toiminasta riippuu toimintamallin valinta. Liiketoiminnan tavoitteet ja mahdollisuudet myös vaikuttavat toimintamallin valintaan. Järkevin ja edullisin toimintavaihtoehto täytyy etsiä analysoimalla harjoitettavan liitetöiminnan sisältöä. (Karhu & Nykänen 2000, 7.)

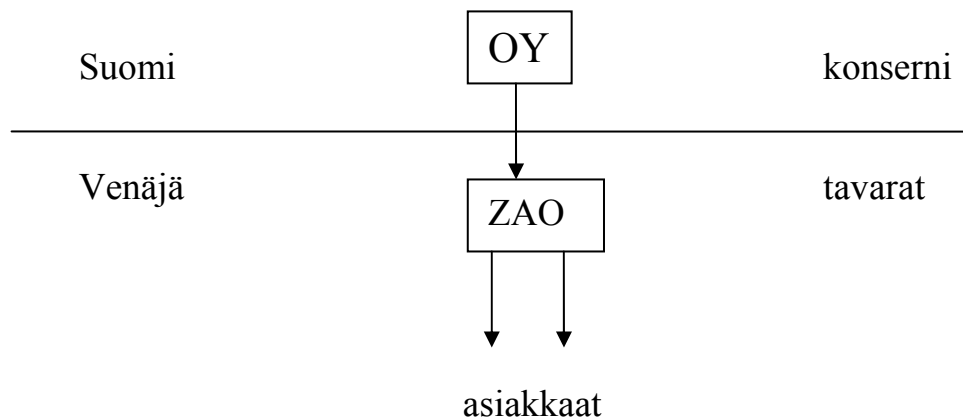
Perustettaessa Venäjälle yksikköä on muistettava, että toimintamallin valintaan vaikuttavat monet seikat, kuten valuuttalainsäädännön määräykset, toiminnan rahoitusmahdollisuudet, hallinnolliset kustannukset sekä lainsäädännön asettamat rajoitukset yksikön toiminnalle erilaisten lisenssien ja lupien osalta (Simpanen, Seppänen, Laakkonen, Jokela & Donchevski 1998, 78).

3.1 Yhtiömalli

Tytäryhtiömalli (kuva 1) käy, jos suomalaisella yhtiöllä on Venäjällä tuotannollista toimintaa, joko tavaroiden tai palveluiden tuotantoa tai jos yrityksen kaupankäynti perustuu siihen, että saa tavaraa jatkuvasti varastosta asiakkaille maksettaessa tuotteista ja palveluista ruplina (Karhu & Nykänen 2000, 8).

Yhtiö vastaa itse velvoitteistaan harjoittaessaan jatkuvaa ja kauppalista toimintaa. Yrityksen on rekisteröidyttävä vain kerran, mutta Venäjällä viranomaiset voivat vaatia uusintarekisteröitymistä. Syitä voi olla useita. Esimerkiksi jos halutaan poistaa rekiste-
reistä toimimattomat yritykset. Se tehdään, jos uusintarekisteröinti jätetään tekemättä. Tämä monimutkainen menetelmä johtuu siitä, että Venäjällä yrityksen lopettaminen on työläämpää ja byrokraattisempaa kuin sen perustaminen. (Tiri 2009, 248.)

Kirjanpitovelvollisuus koskee kaikkia yritysmuotoja. Kirjanpidosta, raportoinnin vir-
heettömyydestä ja oikea-aikaisuudesta vastaa pääkirjanpitäjä, joka on oltava kaikissa yrityksissä. Myös kirjanpidon ulkoistaminen on mahdollista. Kirjanpitotoimisto nime-
ää yrityskohtaisen pääkirjanpitäjän. (Tiri 2009, 249.)

Kuva 1. Yhtiömalli (Karhu & Nykänen 2000, 8)

3.2 Edustustomalli

Edustusto ei ole itsenäinen juridinen henkilö. Se edustaa pääyhtiötään. Edustustolla ei ole oikeutta harjoittaa kaupallista toimintaa. Edustusto tekee pääyhtiölle avustavia ja

valmistelevia palveluja, asiakashankintaa, markkinakartoituksia ja muutoinkin edesauttaa kauppasopimusten syntymistä, mutta edustuston päällikkö itse ei ole oikeutettu allekirjoittamaan sopimuksia Venäjällä. (Karhu & Nykänen 2000, 8; Tiri 2009, 245.)

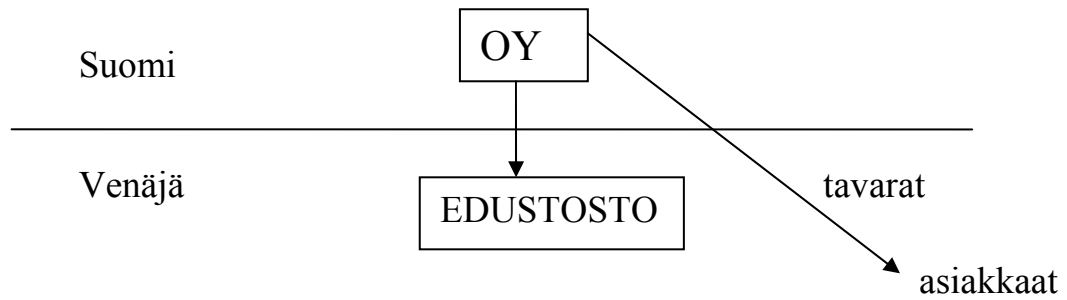
Valittaessa edustustomallia käytetään hyväksi Suomen ja Venäjän välisen verosopimuksen tuomia verohelpotuksia Venäjällä. Toimintamuodoksi tukku- ja vähittäiskaupan vientitoiminnoille sopii edustustomalli, jossa venäläinen asiakas toimii tavaran maahantuoja ja maksaa tuontimaksut ja arvonlisäveron tullissa. (Karhu & Nykänen 2000, 9.)

Akkreditoitu edustusto ei muodosta kiinteää toimipaikkaa. Se pysyy kaupallisen toiminnan ulkopuolella ja tällöin se ei maksa tuloveroa Venäjän valtiolle. Verottaja voi suorittaa verotarkastuksen, jos edustuston toiminta kiinnostaa häntä. Edustustoa voidaan verottaa kaupallisesta toiminnasta ja pahimmillaan se johtaa harkintaverotukseen. Suomen ja Venäjän välisessä sopimuksessa määritellään toimet, mitä edustusto saa harjoittaa ilman kiinteän paikan syntymistä. (Tiri 2009, 245.)

Edustuston rekisteröinti on uusittava, koska sen toiminta on määräaikainen. Rekisteröintimaksut on suoritettava yhden, kahden ja kolmen vuoden välein. (Tiri 2010, 54.)

Edustusto voi toimia juridisen statuksen mukaan vain pääyhtiön antaman valtuutuksen (valtakirjan) asettamissa rajoissa, ja rekisteröintiä varten on tarvittava työ- ja toimiluvat. Pääyhtiö kantaa kaikki riskit edustuston toiminnasta (Karhu & Nykänen 2000, 9).

Edustusto on vapautettu vuokramaksujen arvonlisäverosta. Kirjanpito ja talousraportointi paikallisille viranomaisille ovat yksinkertaisemmat edustustossa kuin yrityksessä. Edustuston akkreditointikauden päättyessä toiminta loppuu, ellei akkreditointia uusita. Yrityksen on lopetettava ja lopettamisprosessi on vaikeampi ja hitaampi kuin perustamisprosessi. (Tiri 2010, 55.) Kuvassa 2 on esitetty edustustomalli.

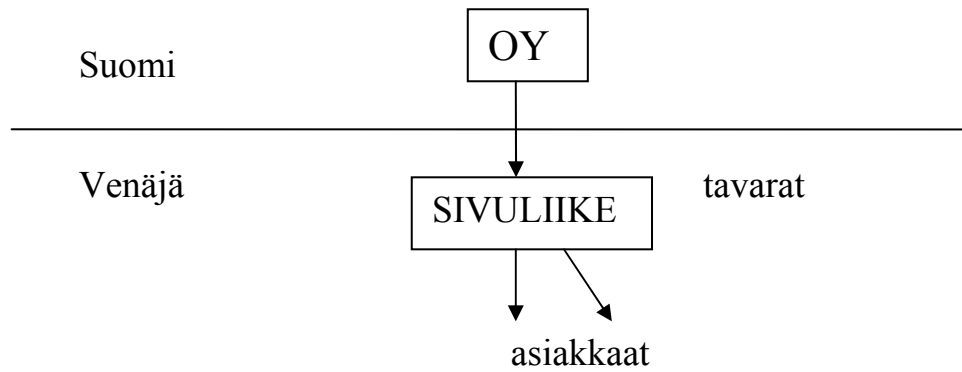
Kuva 2. Edustustomalli (Karhu & Nykänen 2000, 9)

3.3 Sivuliike eli filiaali

Ulkomaalaisen yrityksen filiaali Venäjällä ei ole itsenäinen oikeushenkilö. Suomen sivuliike Venäjällä toimii samalla tavalla kuin sen pääliike Suomessa ja sitten velvollinen maksamaan kaikki veronsa Venäjälle. Filiaalilla on rekisteröidyttävä verovelvolliseksi ja saatava INN-tunnus (vastaa lähennä suomalaista Y-tunnusta). Suomessa kaksinkertainen verotus poistetaan hyvitysmenetelmällä verotoimistossa. (Tiri 2010, 56.)

Sivuliike toimii määräaikaaisesti. Sen toiminta tarvitsee usein välttämättömiä erilaisia lisenssejä ja työlupia, mutta pääliike ottaa kaikki riskit vastaan. Sen vuoksi tarvitsee tarkasti järjestää sivuliikkeen johtaminen, kontrollointi ja raportointi. (Karhu & Nykänen 2000, 9.)

Sivuliikkeen merkitys nykyisessä Venäjän kaupassa on vähäinen. Filiaali ei ole oikein suositeltavaa, koska pääliike vastaa sen toiminnoista kokonaisuudessaan. (Tiri 2010, 56.) Kuvassa 3 on esitetty sivuliikkeen malli.

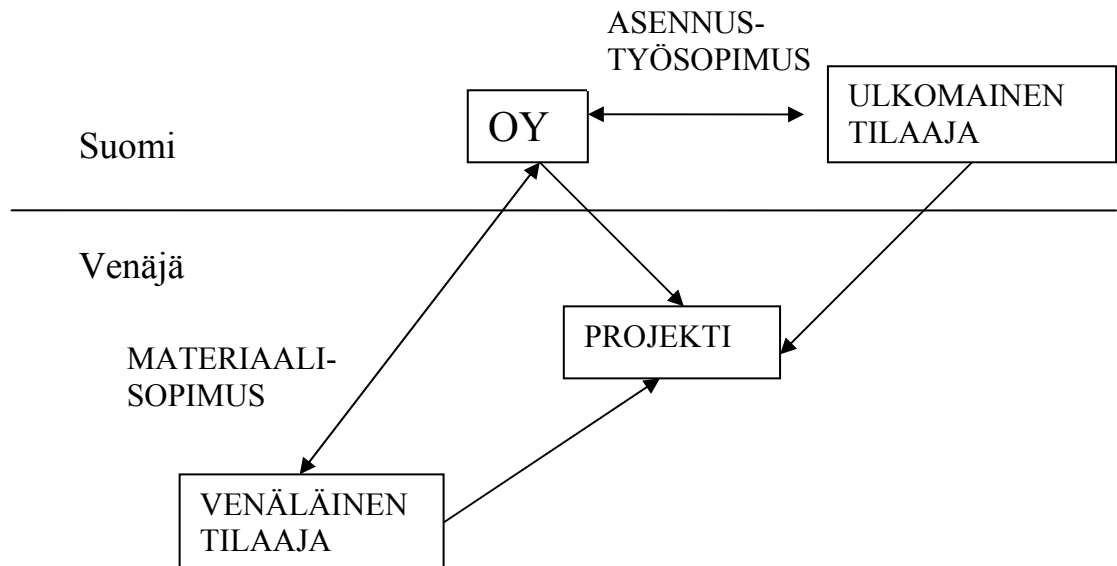
Kuva 3. Sivuliike (Karhu & Nykänen 2000, 10)

3.4 Ulkomaisen yrityksen projektirekisteröinti

Verosopimuksen perustella ulkomaiset yritykset (mm. verosopimuksen mukaiset verottomat rakennusprojektit) eivät muodosta Venäjällä kiinteää toimipaikkaa. Ulkomaiset yritykset voivat rekisteröityä veronmaksajiksi paikalliseen verotoimistoon ilman valtiollista rekisteröitymistä saamallaan verovelvollisen tunnusnumerolla (INN-tunnus) verorekisteriin merkitsemisen yhteydessä. Kyseinen rekisteröinti täytyy suorittaa kaikista, myös alle kuukauden kestäivistä projekteista. (Karhu & Nykänen 2000, 10.)

Urakan luovuttamisen ja projektin sulkemisen jälkeen sijaintipaikkakunnan verotoimiston verottaja tekee määrättyjä toimenpiteitä kuten verovertailu (ilmoitusten mukaiset verot / maksetut verot), verotarkastus, hakemus projektin sulkemiseksi jne. Viimeiseksi poistetaan verovelvollisen tunnusnumero rekisteristä. (Karhu & Nykänen 2000, 10.)

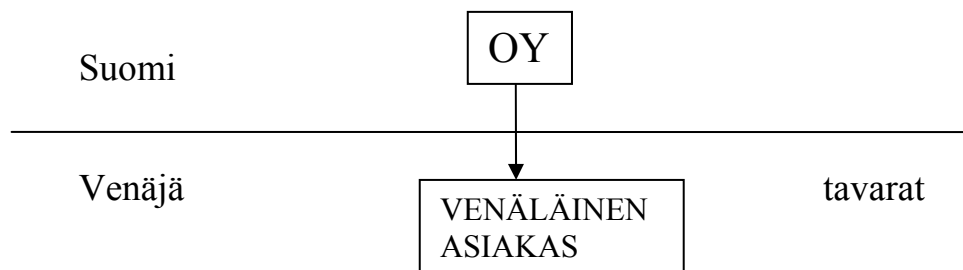
Jokainen ulkomainen rakennusprojekti tarvitsee lisenssiä Venäjällä, ja rekisteröinti varmistaa / valvoo, että arvonlisävero sekä paikallisverot maksetaan lain mukaan valtiolle. Tilanteissa, joissa maahantuojana on venäläinen firma, suositellaan urakkasopimuksen jakamista materiaalitoimituksiin ja asennustöihin. Siten ei tarvitse maksaa kokonaisurakkahinnasta vaan ainoastaan työn osuudesta. Voidaan saada hyvät verosäästöt, kun Venäjän veroja maksetaan vain työn osuudesta eikä kokonaisurakkahinnasta. (Karhu & Nykänen 2000, 10.) Kuvassa 4 on esitetty projektimalli.

Kuva 4. Projektimalli (Karhu & Nykänen 2000, 11)

3.5 Suora vienti

Suora vienti (kuva 5) on menettely, jossa ulkomainen yritys pelkästään vie tavaraa venäläisille asiakkaille, jotka toimivat tässä tapauksessa maahantuojina. Kiinteä toimipaikka ei muodostu eikä veroja makseta Venäjälle. Jos kyseessä on palveluvienti, täytyy maksaa venäjän valtiolle arvonlisä- ja lähdevero. (Karhu & Nykänen 2000, 11.)

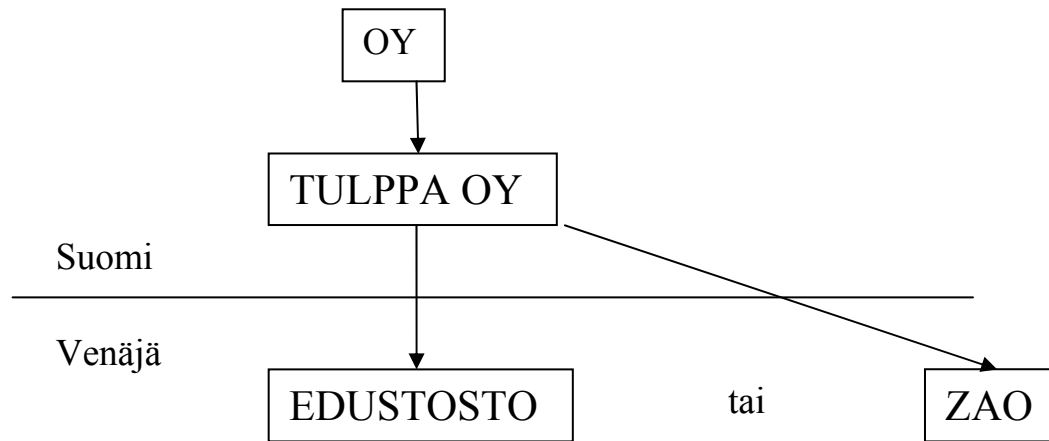

Kuva 5. Suora vienti (Karhu & Nykänen 2000, 11)

3.6 Holding / tulppayhtiö

Vaihtoehtona on myös tulppayhtiön perustaminen Venäjälle. Venäjän operaatioita varten perustetaan konsernista erillään oleva tulppayhtiö. Tällöin vastuut voidaan jakaa erilaiselle vientiyhtiölle. Tarkoituksena on minimoida Venäjän riskit. (Paakkola 2007, 13.)

Tulppayhtiö harjoittaa liiketoimintaansa Suomen elinkeinoverolain mukaan. Konserniyhtiöiden tilipäätösten julkistamisvelvoitteet ovat vaativat ja Venäjältä on vaikeaa saada määräaikaan mennessä tilipäätöstä lopullisessa muodossa. (Karhu & Nykänen 2000, 11–12.) Kuvassa 6 on esitetty tulppayhtiömalli.

Kuva 6. Tulppayhtiömalli (Karhu & Nykänen 2000, 12)

4 YRITYSMUODOT

Yrittäjän on valittava liiketoiminnalleen yritysmuoto. Yritysmuodot ovat oikeudelliset kehykset, joissa yritys toimii. Suomessa käytännössä on tarjolla viisi yleistä yritysmuotoa. Periaatteessa ne sopivat mitkä tahansa liiketoiminnan harjoittamiseen. (Kivellä & Nordell 2003, 65.)

Venäjällä yritykset voivat juridiselta muodoltaan olla, joko yksityisiä elinkeinonharjoittajia eli luonnollisia henkilöitä tai juridisia henkilöitä eli organisaatioita. Juridiset henkilöt vuorostaan on jaoteltu kaupallisiin ja ei-kaupallisiin organisaatioihin. Kaupallisten organisaatioiden tarkoituksena harjoittaa yritystoimintaa, jonka päämääränä on saada voittoa. Ei-kaupallisten organisaatioiden päämääränä ei ole voiton tuottamista. Kaupallisia organisaatioita ovat henkilöyhtiöt (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) ja yhtiöt (osakeyhtiö, rajavastuuyhtiö ja laajennetun vastuun yhtiö), tuotanto-osuuskunnat ja unitaariset yritykset. Ei-kaupallisia organisaatioita ovat kulutusosuuskunnat, yhteiskunnalliset ja uskonnolliset organisaatiot, laitokset, hyväntekeväisyysrahastot ym. (Semenichin 2010, 24–25; Orlov 2010, 57.) Tässä tutkimuksessa pohditaan tarkemmin yksityisen elinkeinonharjoittajan käsite sekä henkilöyhtiöt ja yhtiöt.

5 YKSITYINEN ELINKEINONHARJOITTAJA

Venäjän lainsäädännössä on yksityisen elinkeinonharjoittajan käsite, jossa erotellaan yksityisyrittäjät ja maatalousyrittäjät ja molempien on virallisesti rekisteröidyttävä paikalliseen yritysrekisteriin sekä verotoimistoon ennen yritystoiminnan aloittamista (Karhu & Nykänen 2000, 12).

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on luonnollinen henkilö, joka harjoittaa yritystoimintaa ilman oikeushenkilön perustamista. Hän harjoittaa liiketoimintaa omissa nimissään ja vastaa yritystoiminnan velvoitteista omalla omaisuudellaan. Yritystoimintaa voi harjoittaa yksityisenä elinkeinonharjoittajana vain täysi-ikäinen eli 18-vuotias henkilö. (Isaev 2010, 16.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja on samaan aikaan työntekijä ja työnjohtaja. Hän itsestä organisoi työnsä, valitsee alan, jolla hän toimii, tekee sopimuksia jne. Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi olla myös työnantajana. (Isaev 2010, 16.)

Yksityinen elinkeinonharjoittaja voi tarvittaessa avata tilin pankissa ja hänellä voi olla leima, mutta tämä ei ole pakollista. Myös hänelle ei tarvitse muodostaa peruspääomaa. Mutta hänellä on verovelvollisuus. (Isaev 2010, 17.)

6 AVOIN YHTIÖ

Avoin yhtiö on historiallisesti varhaisin yritysmuodoista. Tässä yhtiömuodossa ei ole vastuun rajoitusta yhtiömiesten velvoitteista, joten avoimen yhtiön käyttö on riskialtaista yhtiömiehille. (Stepanov 2009, 35.)

Avoin yhtiö sopii parhaiten yrityksille, jotka yhtiömiesten määrä on pieni. Lain mukaan osakkaiden enimmäismäärää ei ole rajoitettu ja vähimmäismäärä on kaksi henkilöä. (Semenichin 2010, 25.)

Monessa suhteessa avointa yhtiötä koskevat määräykset ovat samanlaisia kuin Suomen vastaavat määräykset. Yhtiömiesten oikeuksia ja velvollisuuksia määritellään yhtiösopimuksella. Lain mukaan yhtiömiehet ovat tasavertaisia. Jos yhtiösopimuksessa ei ole muuta määrätty, yhtiömiehiltä edellytetään yksimielisyyttä päätösten tekemisessä. (Karhu & Nykänen 2000, 13.)

Avoimen yhtiön osakkaat (täysiyhtiömiehet) harjoittavat keskinäisen sopimuksensa perusteella yritystoimintaa yhtiön nimissä ja vastaavat sen velvoitteista omalla omaisuudellaan. Sama henkilö voi olla vain yhden avoimen yhtiön yhtiömiehenä. Vastuunalaisille miehille on henkilökohtaisesti osallistuttava toimintaan, sen takia laki estää heitä osallistumasta toiseen henkilöyhtiöön vastuunalaisina yhtiömiehenä. (Orlov 1996, 126; Orlov 2010, 55.)

Avoin yhtiö toimii perustamissopimuksella. Sen allekirjoittavat kaikki osakkaat. Perustamissopimus on ainoa perustamisasiakirja, jonka mukaisesti yhtiö toimii. Perustamissopimukseen pitää sisällyttää seuraavat tiedot:

- yhtiön nimi
- sijaintipaikka
- päätöksentekojärjestys
- peruspääoma suuruus ja koostumus
- osakkaiden osuudet
- osakkaiden sijoitusten suuruus, koostumus, määräaika ja järjestys
- vastuu pääomapanoksen sijoittamatta jättäminen. (Orlov 1996, 126.)

Pääoman suuruudella ei ole minimivaatimusta. Pääomasijoituksena voi olla mikä tahansa varallisuus, jolla on rahallista arvoa, esimerkiksi arvopaperit, esineet, varallisuus oikeudet ja muut oikeudet. Vähintään puolet sijoituksesta on maksettava ennen yhtiön rekisteröinnistä ja loppuosa perustamissopimuksessa määritellyssä ajassa. (Lehtinen 1997, 104; Orlov 1996, 126.)

Avoimen yhtiön hallinto perustuu yksimielisyyden periaatteelle. Perustamissopimuksessa voi olla päätöksiä, joihin riittää enemmistö päätös. Jokaisella yhtiömiehellä on yksi ääni, ellei perustamissopimuksessa ole toisin määrätty. Kaikilla yhtiömiehillä on oikeus tutustua asiakirjoihin, vaikka heitä ei ole valtuutettu harjoittamaan yritystoimintaa. Yhtiön nimissä voivat toimia kaikki osakkaat, ellei perustamissopimuksessa ole määrätty, että se on tehtävä yhteisesti tai jonkun heistä yksin. (GK RF 71, 72 art.; Orlov 1996, 127.)

Avoimessa yhtiössä voiton ja tappion jako tapahtuu pääoman omistussuhteen mukaan, ellei ole toisin sovittu. Ei kuitenkaan voida tehdä sellaista sopimusta, joka estää yhtiömiestä osallistumasta voiton ja tappion jakoon. (GK RF 74 art.; Orlov 1996, 128.)

Avoimen yhtiön osakkailla on oikeus erota yhtiöstä. Irtisanomisaika on 6 kuukautta. Yhtiömies voi erota yhtiöstä lyhyemmässä ajassa vain erittäin painavista syistä. Lisäksi voidaan erottaa osakas yhtiöstä tapauksissa, kun hän törkeästi rikkoo velvoitteensa tai hän on kyvytön hoitamaan asioita järkevästi. Tämä kuitenkin edellyttää tuomioistuimen päätöstä, joka on annettu muiden osakkaiden pyynnöstä. Yhtiöstä eroavalle yhtiömiehelle maksetaan korvaus osuudestaan pääomassa. Korvaus määräytyy yhtiömiehen lähtöhetkellä tehdyn tilipäätöksen mukaan. (Katrach 2009, 29; Lehtinen 1997, 104.) Kaikkien osakkaiden yksimielisellä päätöksellä tai tuomioistuimen päätöksellä yhtiö voidaan lakkauttaa (GK RF 61 art.).

7 KOMMANDIITTIYHTIÖ

Kommandiittiyhtiöllä tarkoitetaan yhtiötä, jossa on yhtiön nimissä yritystoimintaa toteuttavien ja omaisuudellaan yhtiön velvoitteista vastaavien osakkaiden (vastuunalaisien yhtiömiesten) lisäksi yksi tai useampi sijoittajaosakas (kommanditääri), joka kantaa riskin yhtiön toimintaan liittyvistä tappioista sijoittamansa summan rajoissa eikä osallistu yhtiön yritystoiminnan toteuttamiseen. (Orlov 2010, 55.)

Kaupalliset organisaatiot tai yksityiset yrittäjät voivat olla kommandiittiyhtiön vastuunalaisena yhtiömiehenä. Luonnolliset sekä oikeushenkilöt voivat olla sijoittajaosakkaina ko. yhtiössä. Suomessa vastuunalaisina ja äänettöminä yhtiömiehenä voivat olla sekä luonnolliset että oikeushenkilöt. (Orlov, 1996, 130.)

Kommandiittiyhtiö on oikeushenkilö, jolla on oltava toiminimi. Toiminimessä on mainittava yritysmuoto eli kommandiittiyhtiö ja vähintään yhden vastuunalaisen nimi. Äänettömän yhtiömiehen nimen sisällyttäminen kommandiittiyhtiön nimessä tarkoittaa ko. yhtiömiehen statuksensa muuttamista vastuunalaiseksi yhtiömieheksi. (Orlov 1996, 130.)

Perustamissopimus on kommandiittiyhtiön perustamisasiakirja. Vain vastuunalaiset yhtiömiehet allekirjoittavat sen. Perustamissopimukseen sisällytetään avointa yhtiötä koskevien määräysten lisäksi sijoittajaosakkaiden sijoitusten yhteissuuruutta koskevat tiedot. (Katrach 2009, 30.)

Kommandiittiyhtiön hallintoon ja liiketoiminnan harjoittamiseen osallistuvat vain vastuunalaiset yhtiömiehet. Siihen sovelletaan samoja määräyksiä, kuin avoimessa yhtiö-

össä. Sijoittajaosakkaat eivät osallistu yhtiön hallintoon, mutta he voivat valtakirjalla harjoittaa liiketoimintaa yhtiön nimellä. He eivät oikeutettuja moittimaan vastuunalaisten yhtiömiesten toimia, jotka koskevat yhtiön hallintoa. (Katrach 2009, 30.)

Sijoittajaosakkaiden velvollisuutena on pääomapanoksen sijoittaminen yhtiöön. Sijoittajaosakkaille annetaan osanottotodistus ja solmitaan hänen kanssa talletussopimus. Sijoittajaosakkaiden oikeuksiin kuuluu:

- oikeus osuuteen voitosta
- oikeus tutustua tilipäätösasiakirjoihin
- oikeus tilikauden päättyessä erota yhtiöstä ja saada panoksensa takaisin, kun perustamissopimuksessa on määrätty
- oikeus luovuttaa osuuteensa toiselle sijoittajaosakkaalle tai ulkopuoliselle henkilölle, jolloin toisilla sijoittajaosakkaalla on etuosto-oikeus. (Katrach 2009, 30.)

Kaikkien sijoittajaosakkaiden yhtiöstä erottamisen jälkeen, yhtiö lakkautetaan tai se voidaan muuttaa avoimeksi yhtiöksi. Avoimen yhtiön lakkauttamista koskevat määräykset kuuluvat myös kommandiittiyhtiöön. Lakkauttamistilanteessa, esim. konkurssitilanteessa, sijoittajaosakkailla on etuoikeus suhteessa vastuunalaisiin yhtiömiehiin saada panoksensa takaisin. (Katrach 2009, 31; Tolonen & Topornin 2000, 295.)

8 RAJAVASTUUYHTIÖ

Venäjällä yritysmuodoista rajavastuuyhtiö on suosituin. Vuoden 2008 loppuun mennessä niitä oli rekisteröity noin 1,5 miljoonaa. Yhtiömuodon lyhenne on ООО (obshchestvo s ogranichennoj otvetstvennostju, общество с ограниченной ответственностью). (Tiri 2009, 249.)

Rajavastuuyhtiö on kaupallista toimintaa harjoittava yhtiö. Yhtiön pääomaa on jaettu osuuksiin ja omistajat vastaavat vain yhtiöön sijoittamansa pääoman määrään. Arvopaperilainsäädännössä ei ole määräyksiä rajavastuuyhtiön osuuksista, sen takia osuuksia ei tarvitse rekisteröidä. (Tiri 2009, 249.)

Yhtiö perustetaan yleensä ennalta määrittelemättömäksi ajaksi, mutta sallittua myös tietyksi ajaksi perustaminen. Yhtiöllä on oltava täydellinen venäjänkielinen nimi, voi

käyttää nimilyhennettä. Nimessä tulee olla sana ”rajavastuuyhtiö” tai lyhenne OOO. Yhtiöllä on oltava postiosoite ja pyöreä leima. (Karhu & Nykänen 2000, 14.)

Kaikilla osakkailla on oikeus tutustua yhtiön kirjanpitoon ja muihin asiakirjoihin. Osakkaat voivat osallistua yhtiömiesten kokouksiin ja tehdä ehdotuksia käsiteltävistä asioista. Yhtiöjärjestyksessä tai osakkaiden yksimielisellä päätöksellä osakkaalle voidaan määritellä henkilökohtaisia lisäoikeuksia. (Lehtinen 2002, 34.)

8.1 Yhtiön perustaminen

Rajavastuuyhtiön voi perustaa sekä luonnollinen että oikeushenkilö. Myös vain yksi henkilö tai yhtiö voi perustaa ko. yhtiön, mutta yhtiö ei voi olla toisen yhtiön omistuksessa, jolla on vain yksi omistaja. Osakkaiden lukumäärä on oltava enintään 50. Jos osakkeiden lukumäärä yli 50, yhtiö on muutettava vuoden aikana avoimeksi osakeyhtiöksi tai tuotanto-osuuskunnaksi. (FZ ob OOO, 7 art.)

Perustajien velvoitteisiin kuuluu perustamissopimuksen (liite 1) ja yhtiöjärjestyksen laatiminen. Yhden henkilön perustaessa yhtiön on laadittava vain yhtiöjärjestys. Perustamissopimuksessa on oltava perustamiseen sitoutuminen, osakkaiden kokoonpano, yhtiöpääoman suuruus, eri osakkaiden osuudet ja missä ajassa ne sijoitetaan, osakkaiden vastuut, voitonjakomenettely jne. Perustamissopimus ei ole yhtiön perustamisasiakirja. (Karhu & Nykänen 2000, 14; FZ ob OOO, 11 art.)

Yhtiöjärjestys on yhtiön perustamisasiakirja. Yhtiöjärjestyksessä on mainittava seuraavat asiat:

- nimi, lyhenne ja kotipaikka
- hallintoelinten kokoonpano ja toimivalta
- päätöksentekojärjestys ja vaadittavat määräenemmistöt
- yhtiöpääoman suuruus
- osuuksien suuruudet ja nimellisarvo
- osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet
- osakkaan eroaminen ja sen seuraukset
- miten yhtiöosuus siirtyy toiselle henkilölle
- perustamiskirjojen säilytys ja tietojen antaminen osakkaille ja ulkopuolisille
- muut lain vaatimat tiedot. (Karhu & Nykänen 2000, 14.)

Venäjällä yhtiöjärjestykset ovat huomattavan yksityiskohtaiset ja tehdään yleensä saman kaavan mukaisesti ja toistetaan ko. yhtiötä koskevan lain määräykset (Karhu & Nykänen 2000, 14).

8.2 Yhtiön pääoma

Pääoma on yhtiön vähimmäisvarallisuus, mikä on yhtiön velkojen saamisten takuuna. Yhtiöpääoman on oltava vähintään 10 000 ruplaa. Osuudet on määriteltävä prosenttilukuna tai murtolukuna. Yhtiöpanos voi olla rahaa, tavaraa, arvopapereita, muuta omaisuutta ja oikeuksia, joilla on rahallista arvoa. Omaisuuslajit, joita ei voida sijoittaa yhtiöpanokseksi, voidaan määritellä yhtiöjärjestyksessä. Yhtiöjärjestyksessä on oltava ajankohta, jolloin panokset yhtiöön on maksettava. Vähintään puolet yhtiöpääomasta on maksettava ennen rekisteröintiä. Loppuosuus on maksettava viimeistään vuoden kuluessa yhtiön rekisteröimisestä. (Karhu & Nykänen 2000, 14–16; FZ ob OOO, 14 art.)

Pääoma voidaan korottaa vain täysimääräisen maksamisen jälkeen. Yhtiön omaisuuden sekä osakkaiden tai muiden henkilöiden lisää pääomasijoitusten kustannuksella voidaan korottaa pääomaa. (FZ ob OOO, 19 art.)

Pääoman korotus voi tapahtua kolmella eri tavalla.

1. Korotus voi tapahtua vasta koko pääoman maksamisen jälkeen.
2. Korotus voi tapahtua, kun yhtiön omaisuus siirretään pääomaksi, jolloin päätös edellyttää vähintään 2/3 enemmistöä. Osakkaat voivat sijoittaa myös lisäpanoksia, mikä vaatii em. enemmistöä.
3. Yhtiöön otetaan uusia osakkaita ja heidän panoksensa korottavat osakepääomaa. Se edellyttää kaikkien osakkaiden yksimielisen päätöksen. (Karhu & Nykänen 2000, 15.)

Pääoman alentaminen on mahdollista osuuksien nimellisarvoa alentamalla. Yhtiön on ilmoitettava kaikille velkojille sekä valtiolliseen yritysrekisteriin kolmen päivän kuluessa pääoman alentamista koskevan päätöksen tekemisestä. Päätöksestä on tiedottava myös lehdistössä. (FZ ob OOO, 20 art.)

Osakas voi luovuttaa osuutensa tai sen osan toiselle yhtiön osakkaalle tai kolmannelle henkilölle, ellei sitä ole erityisesti kielletty yhtiöjärjestyksessä. Jos luovutetaan osuuksia kolmannelle henkilölle, on muilla osakkailla etuoikeus ostaa myytävät osuudet tai myös yhtiölle voidaan antaa etuosto-oikeus, jos osakkaat eivät käytä oikeuttaan. Lain mukaan yhtiöllä on laajat mahdollisuudet yhtiöjärjestyksessä antaa lisämääräyksiä ja erilaisia menettelytapoja osuuden luovutustapauksissa. (Karhu & Nykänen 2000, 15.)

Rajavastuuyhtiön osakkaan osuus on mahdollista pantata tai kiinnittää toisen osakkaan tai ulkopuolisen henkilön velan vakuudeksi. Osuuden panttaus ja kiinnittäminen on mahdollista vain, jos yhtiökokous sen hyväksyy. (Lehtinen 2002, 36.)

Osuuden ulosmittaus on mahdollista vain tuomioistuimen päätöksellä tapauksessa, kun osakkaan muu varallisuus ei riitä velkojen kattamiseen. Osakkaan velkoja voi tulla yhtiön osakkaaksi, mutta yhtiön osakkailla on oikeus lunastaa ulosmitattava osuus maksamalla velkojalle reaaliarvo. Osuuden ulosmittausvaatimuksen esittämisen jälkeen yhtiön osakkailla on kolme kuukautta aikaa lunastaa osuus maksamalla reaaliarvo. Muussa tapauksessa osuus pakkohuutokaupataan. Pakkohuutokauppaostaja hyväksytetään osakkaaksi. (Lehtinen 2002, 36.)

8.3 Yhtiöpääoman lunastus ja eroaminen yhtiöstä

Jos yhtiöjärjestyksessä kolmannelle henkilölle osuuden luovuttaminen on kielletty eikä muut yhtiön osakkaat lunasta osuutta, yhtiöllä on velvollisuus itse lunastaa yhtiön osakkaan vaatimuksesta hänelle kuuluvan osuuden tai osan siitä. Hinta määräytyy osuuden todellisen arvon mukaisesti, ja se on maksettava vuoden kuluessa osuuden luovuttamisesta. (FZ ob OOO, 23 art.)

Yhtiön osakkaalla on oikeus erota yhtiöstä milloin tahansa, ja siihen ei tarvita muiden osakkaiden tai yhtiön suostumusta. Osakkaan osuus siirtyy yhtiölle sillä hetkellä, kun osakas on antanut eroilmoituksen. Sen jättämisen jälkeen osakas ei enää voi osallistua yhtiökokouksiin eikä muutoinkaan sen toimintaan. Yhtiön on maksettava eroavalle osuuden todellisen arvon mukainen hinta, joka määritetään eroamisvuoden kirjanpito-tietojen perusteella. Suoritus on maksettava kuuden kuukauden kuluessa eroanomusta seuraavan tilikauden alkamisesta, ellei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty. (Lehtinen 2002, 32; Karhu & Nykänen 2000, 15.)

Osakas voidaan erottaa yhtiöstä, jos eroamista vaatii osakas tai osakkaita, joiden osuus yhtiöpääomasta on vähintään 10 %. Erottamispäätöksen voi tehdä pelkkä tuomioistuin. (Lehtinen 2002, 32.)

8.4 Yhtiön hallinto

Osakkaiden kokous on ylin päättävä hallintoelin ja osakkailla on äänioikeus yhtiöpanosten suhteessa. Yhtiöllä voi olla hallintoneuvosto. Yhtiöjärjestykseen on otettava hallintoneuvostoa koskevat määräykset. Yhtiön asioiden toimeenpanosta huolehtii yksijäseninen tai useamman henkilön muodostama hallitus. Monijäseninen hallitus vaatii myös pääjohtajan, johtajan tai vastaavan. (Karhu & Nykänen 2000, 15.)

Rajavastuuyhtiölain mukaan monet päätökset tehdään osakkaiden kokouksessa. Keskeisten asioiden osalta päätös on tehtävä yksimielisesti tai 2/3 äänten koko yhtiön enemmistöllä. (Lehtinen 2002, 33.)

Yhtiöllä voi olla sisäinen tilintarkastaja tai tilintarkastustoimikunta. Osakkaiden kokouksessa valitaan tilintarkastaja tai tilintarkastustoimikunta määrääjäksi, joka on määrätty yhtiöjärjestyksessä. Tilintarkastustoimikunnalla tai tilintarkastajalla on oikeus milloin tahansa tarkastaa yhtiön taloutta ja tutustua kaikkiin asiakirjoihin, jotka liittyvät yhtiön toimintaan. Tilintarkastaja tai tilintarkastustoimikunta on velvollinen vuosittain tarkistamaan yhtiön tilinpäätökset ja taseen. Yhtiön tilinpäätösten ja taseiden vahvistamiseksi ja juoksevien asioiden tarkastamiseksi yhtiöllä on oikeus käyttää riippumatonta ammattitilintarkastajaa. Päätöksen valinnasta tekee osakkaiden kokous. (FZ ob OOO, 47, 48 art.)

Yhtiön osakkaalla, joka ei ole osallistunut yhtiökokoukseen tai joka on vastustanut tehtyä päätöstä, on oikeus nostaa kanne tuomioistuimessa, jos hän katsoo yhtiökokouksen päätöksen olleen lain tai yhtiöjärjestysten vastainen. Tuomioistuimella on oikeus todeta yhtiökokouksen päätöksen pätemättömäksi, jos se on lainsäädännön ja yhtiöjärjestyksen vastainen ja loukkaa osakkaiden oikeuksia. Vastaavalla tavalla on mahdollista todeta pätemättömäksi myös hallintoneuvoston, hallituksen ja pääjohtajan tekemiä päätöksiä. (Lehtinen 2002, 33.)

Yhtiö on velvollinen julkaisemaan vuosittain tilinpäätöksen ja taseen sekä antamaan muitakin tietoja toiminnastaan ainoastaan, jos se laskee julkisesti liikkeelle arvopape-

reita tai obligaatioita. Myös muissa laeissa voidaan yhtiölle määrätä tiedotusvelvoitteita. (Karhu & Nykänen 2000, 16.)

Suurilla kaupoilla tarkoitetaan oikeustoimia, jotka eivät kuulu yhtiön toimialan tarkoituksenmukaiseen liiketoimintaan, vaan joiden perusteella hankitaan tai luovutetaan omaisuutta, jonka arvo on yli 25 % yhtiön omaisuuden arvosta. Suuret oikeustoimet, joiden arvo on yli 25 %, mutta ei yli 50 % varallisuudesta, voidaan yhtiöjärjestyksellä määritellä hallintoneuvoston päätösvaltaan. Mikäli oikeustoimet tehdään noudattamatta lainmääräyksiä, voi yhtiö tai sen osakas nostaa pätemättömyyskanteen tuomioistuimessa. (Lehtinen 2002, 37.)

8.5 Yhtiömuodon muuttaminen ja yhtiön vapaaehtoinen purkaminen

Yhtiö voi muuttaa yhtiömuotonsa osakeyhtiöksi, laajennetun vastuun yhtiöksi tai tuotanto-osuuskunnaksi. Yhtiökokouksen päätös on tehtävä 2/3 enemmistöllä, ellei yhtiöjärjestyksessä ole muuta määrätty. (Karhu & Nykänen 2000, 16.)

Yhtiön voi vapaaehtoisesti lakkauttaa osakkaiden yksimieleisellä päätöksellä tai tuomioistuimen päätöksellä. Purkamismenettelystä on säädetty tarkemmin rajavastuulaissa ja konkurssilaissa. (Karhu & Nykänen 2000, 16.)

9 LAAJENNETUN VASTUUN YHTIÖ

Laajennetun vastuun yhtiö muistuttaa läheisesti rajavastuuyhtiötä. Osakasten vastuu lisävastuuyhtiössä on laajempi kuin rajavastuuyhtiössä. Laajennetun vastuun yhtiötä nimitetään myös lisävastuuyhtiöksi. Laajennetun vastuun yhtiötä koskevat säännökset löytyvät siviilikaaren 95 artiklasta. (Paakkola 2007, 14; Karhu & Nykänen 2000, 16.)

Laajennetun vastuun yhtiön voi perustaa yksi tai useammat henkilöt. Yhtiön pääoma jakautuu perustamiskirjassa määriteltyihin osuuksiin. Osakkaat vastaavat yhtiön velvoitteista sijoittamiensa pääomiensa suhteessa ja lisäksi osakkailla on toissijainen vastuu yhtiön velvoitteista maksukyvyttömän osakkaan osalta. Tämä lisävastuu jakautuu muiden osakkaiden kesken suhteessa heidän sijoitustensa määrän, ellei perustamisasiakirjoissa toisin ole säädetty. Yhtiön nimestä tulee ilmetä varsinaisen nimen lisäksi sanat: laajennettu vastuun yhtiö. Laajennettuun vastuun yhtiöön sovelletaan rajavas-

tuuyhtiötä koskevia normeja, jotka löytyvät siviilikaareissa ja rajavastuuyhtiölaissa, elleivät ne ole ristiriidassa siviilikaaren 95 artiklan kanssa. (GK RF 95 art.)

10 OSAKEYHTIÖ

Venäjällä osakeyhtiö on toinen suosittu yritysmuoto. Yhtiömuodon lyhenteitä ovat OAO (otkrytoe okcionernoe obshchestvo, открытое акционерное общество) ja ZAO (zakrytoe okcionernoe obshchestvo, закрытое акционерное общество). Osakeyhtiön osakkaat eivät ole henkilökohtaisessa vastuussa yhtiön veloista, vaan yhtiöön sijoittamallaan pääomalla. Yhtiö vastaa velvoitteistaan koko omaisuudellaan, mutta ei vastaa osakkaitensa velvoitteista. Osakeyhtiön pääoma on jaettu tiettyyn määrään osakkeita. Ne ovat todisteena yhtiön osakkaiden oikeudesta. (Tiri 2010, 59.)

Yhtiöllä on oikeus avata pankkitilejä Venäjällä ja sen ulkopuolella. Osakeyhtiöllä on oltava pyöreä leima. Leimassa tulee olla venäjänkielinen, täydellinen toiminimi ja maininta yhtiön kotipaikasta. Myös yhtiön toiminimi vieraalla kielellä voi olla leimassa. (FZ ob AO, 2 art.)

Yhtiön toiminimen tulee sisältää yhtiömuodon ja tyypin (avoin tai suljettu). Yhtiön täydellinen ja lyhennetty nimi voi olla sekä venäjän kielellä että muun kielellä. Yhtiöllä on oltava postiosoite. Yhtiö on velvollinen ilmoittamaan postiosoitteensa muuttumisesta valtion rekisteröintiviranomaisille. (FZ ob AO, 4 art.)

10.1 Avoimet ja suljetut osakeyhtiöt

Venäjällä on kaksi osakeyhtiömuotoa: avoin ja suljettu osakeyhtiö. Avoin osakeyhtiö muistuttaa Suomen julkista osakeyhtiötä ja suljettu yksityistä osakeyhtiötä. Yhtiöjärjestyksessä ja yhtiönimessä on oltava osakeyhtiömuoto. Avoimen ja suljetun osakeyhtiön peruspiirteenä on, että osakkeiden luovuttamiseen ei tarvitse muiden osakkaiden suostumusta. (Paakkola 2007, 15; FZ ob AO, 7 art.)

Suljetun osakeyhtiön toisilla osakkailta on etuosto-oikeus. He voivat ostaa osakkaan tarjoamia osakkeita siihen hintaan, kun niitä tarjotaan ulkopuolisille. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiöllä itsellään on etuoikeus ostaa osakkaiden myymiä osakkeita, mikäli muut osakkaat eivät ole käyttäneet omaa etuoikeuttaan. Mikäli muut

osakkaat tai yhtiö ei käytä etuoikeuttaan, osakkeet voidaan luovuttaa yhtiön ulkopuolisille henkilöille. (Karhu & Nykänen 2000, 18.)

Avoimella osakeyhtiöllä on oikeus järjestää julkinen osakeanti ja vapaasti myydä osakkeita. Avoimen osakeyhtiön osakepääoma on oltava vähintään 1000 kertaa minimipalkka. Tällä hetkellä avoimen yhtiön minimiosakepääoma on 100 000 ruplaa. Avoin osakeyhtiö voi kuitenkin järjestää myös suljetun eli suunnatun osakeannin. Avoimen osakeyhtiön osakeannissa osakkailla on etuoikeus merkitä uusia osakkeita ennen ulkopuolisia henkilöitä. Yhtiökokouksella ei ole valtuuksia poistaa osakkaiden etuoikeutta. (Karhu & Nykänen 2000, 17; Lehtinen 2002, 9.)

Suljetussa osakeyhtiössä osakkeet on jaettu yhtiön perustajien kesken tai muutoin ennalta määrätyn henkilöpiirin kesken. Suljettu osakeyhtiö ei voi järjestää julkista osakeantia tai muuten tarjota osakkeita myytäväksi rajoittamattomalle henkilöpiirille. Osakkailla on aina etuosto-oikeus muiden osakkaiden myynnissä oleviin osakkeisiin. Suljetun yhtiön minimipääoma 100 kertaa minimipalkka. Tällä hetkellä se on 10 000 ruplaa. (Karhu & Nykänen 2000, 17.)

Suljetulla osakeyhtiöllä voi olla korkeintaan 50 osakasta. Yhtiön on muutettava yhtiömuotonsa vuoden kuluessa avoimeksi osakeyhtiöksi, mikäli yhtiöön tulee yli 50 osakasta. Yhtiö tulee purkaa tuomioistuimen päätöksellä, jos vuoden aikana osakkaiden lukumäärä ei alene. (FZ ob AO, 7 art.)

Venäjällä on kuitenkin runsaasti suljettuja osakeyhtiöitä, joissa on huomattavasti enemmän osakkaita. Kyse on privatisoinnin alkuvaiheessa perustetuista yhtiöistä, joiden ei ole tarvinnut muuttaa organisaatiomuotoaan avoimeksi osakeyhtiöksi. Ne ovat osakeyhtiöitä, joissa yli 25 % osakkeista on edelleen valtiollisessa tai kunnallisessa omistuksessa tai joissa valtion tai kunnan osallistuminen yhtiön hallintoon on tavanomaisesta poikkeavaa eli joissa on ns. kultaosake. Tämä erityisstatus päättyy, kun julkisomistus laskee 25 %:iin tai sen alle tai kun ”kultaosake” lakkautetaan. Pääsääntö kuitenkin on, että osakasmäärän kasvaessa yli 50 osakkaaseen, suljetusta osakeyhtiöstä on tehtävä avoin yhtiö. (Lehtinen 2002, 10.)

10.2 Osakeyhtiön perustaminen ja purkaminen

Yhtiön perustajana voi olla luonnollinen henkilö tai yritys riippumatta niiden kansallisuudesta. Suomalaisyrietykset perustavat yleensä osakeyhtiön, jolla on yksi perustaja eli suomalainen pääyhtiö ja sama omistaja. Suomessa asiakirjoina tarvitaan vain kaupparekisteriote ja pankin antama todistus asiakkuussuhteesta. (Karhu & Nykänen 2000, 17.)

Yhtiön perustamisasiakirjoina ovat yhtiöjärjestys ja perustamiskokouksen pöytäkirja. Yhtiön perustamispäätös tehdään perustamiskokouksessa. Perustamispäätöksessä on oltava perustajin äänestystulokset ja yhtiön perustamista, yhtiöjärjestyksen vahvistamista sekä yhtiön hallintoelinten valitsemista koskevat päätökset. Perustajat solmivat keskenään kirjallisen sopimuksen yhtiön muodostamisesta. Sopimuksessa määritellään seuraavat asiat:

- yhtiön perustamiseen liittyvä yhteistoiminta
- osakepääoman suuruus
- perustajien kesken jaettavien osakkeiden lajit ja tyypit
- osakkeiden määrä ja maksutapa
- yhtiön muodostamiseen liittyvät perustajien oikeudet ja velvollisuudet.

Perustamissopimus ei ole yhtiön perustamisasiakirja. (Karhu & Nykänen 2000, 17; FZ ob AO, 9 art.)

Osakeyhtiöiden yhtiöjärjestykset Venäjällä ovat sisällöltään hyvin laajoja verrattuna suomalaisiin osakeyhtiöihin. Osakeyhtiölaissa on annettu luettelo yhtiöjärjestykseen otettavista pakollisista ja suositeltavista määräyksistä. Seuraavat tiedot ovat välttämättömiä:

- yhtiön täydellinen ja lyhennetty toiminimi
- yhtiön kotipaikka
- yhtiötyyppi (avoin vai suljettu)
- osakkeiden määrä, nimellisarvo ja osakelaji (tavalliset ja etuoikeutetut osakkeet)
- kunkin osakelajin tuottamat oikeudet
- osakepääoman suuruus
- yhtiön hallintoelimien rakenne ja toimivalta sekä niiden päätöksentekomenettely
- kokouksen valmistelu ja pitäminen

- luettelo asioista, joista päättäminen vaatii määräenemmistöä tai yksimielisyyttä
- tiedot yhtiön sivuliikkeistä ja edustustoista
- muut pakolliset määräykset (riippuen perustamisvaiheen valinnoista)
- erilaisten rahastojen muodostaminen ja niihin tehtävien vuosittaisten siirtojen määräytymisperusteet. (Karhu & Nykänen 2000, 17.)

Yhtiöjärjestys voi myös sisältää tarkentavia määräyksiä esimerkiksi apportiominaisuuden laadusta, toimielimiin valittavien henkilöiden valinnasta ja pätevyysvaatimuksista, ym. (Karhu & Nykänen 2000, 17).

Venäjän lainsäädännössä ei ole mainintaa osakassopimuksista, jotka useimmiten laaditaan osakkaiden välillä Suomessa. Myös Venäjälle perustetun yhtiön osakassopimusten tekeminen on suositeltavaa, vaikka yhtiöjärjestys sisältääkin usein kymmeniä eri määräyksiä. Osakassopimuksen tehtävänä on antaa tarkempia määräyksiä osakkaiden välisistä suhteista, oikeuksista ja velvollisuuksista. Osakassopimuksen ei tule olla ristiriidassa osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen kanssa. (Karhu & Nykänen 200, 18.)

Valtiollisen rekisteröinnin suorittamisen jälkeen, yhtiö katsotaan perustetuksi oikeushenkilönä. Suomessa toimintaa ei voida aloittaa virallisesti ennen rekisteröintiä, koska se on laissa kielletty ja siitä voi seurata myös rikosoikeudellinen vastuu. Mikään ei estä tekemästä valmistavia toimenpiteitä, mutta niitä ei voi kuitenkaan tehdä yhtiön nimissä. (Karhu & Nykänen 2000, 19.)

Osakeyhtiöllä on oikeus muuttaa yhtiömuotonsa rajavastuuyhtiöksi tai tuotantosuuskunnaksi. Yhtiön hallintoneuvosto antaa yhtiökokouksen päätettäväksi kysymykset yhtiömuodon muuttamisesta ja muista yhtiömuodon muuttamisesta koskevista asioista. Yhtiökokous päättää näistä asioista. (FZ ob AO, 20 art.)

Osakeyhtiö voidaan purkaa vapaaehtoisella tai tuomioistuimen päätöksellä, samoin kuin rajavastuuyhtiö. Yhtiökokous päättää vapaaehtoisesti purettavan yhtiön purkamisesta. Vapaaehtoisesti purettavan yhtiön tilalle tulee selvityskomissio, jolle siirtyvät kaikki yhtiön asioiden hoitamiseen liittyvät valtuudet. (FZ ob AO, 21 art.; Karhu & Nykänen 2000, 21.)

10.3 Yhtiön osakepääoma ja nettovarallisuus

Osakkaiden sijoitukset muodostavat yhtiön osakepääoman, jolla yhtiö vastaa sitoumuksistaan. Osakkeet voivat olla tavallisia ja etuoikeutettuja. Tavallisten osakkeiden omistajat voivat osallistua yhtiökokouksessa, jossa heillä on äänioikeus. Etuoikeutettuja osakkeita omistavilla osakkailla ei ole äänioikeutta yhtiökokouksessa lukuun ottamatta tapauksia, joissa yhtiökokouksessa päätetään yhtiön uudelleenjärjestämisestä tai purkamisesta. (FZ ob AO, 31, 32 art.; Tiri 2010, 59.)

Yhtiöjärjestyksen määräämässä ajassa on maksettava perustettavan yhtiön osakepääoma. Yrityksen rekisteröityessä on vähintään puolet osakepääomasta oltava maksettuna ja loput on maksettava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa rekisteröinnistä. Yhtiöllä on oikeus antaa merkittäväksi tavallisia osakkeita ja yhden tai useamman tyyppisiä etuoikeutettuja osakkeita. Merkittyjen etuoikeutettujen osakkeiden nimellisarvo voi olla enintään 25 prosenttia yhtiön osakepääomasta. (FZ ob AO, 34 art.; Karhu & Nykänen 2000, 18.)

Osake voidaan maksaa muussakin muodossa kuin rahana, esim. arvopapereina, muuna ominaisuutena tai oikeuksina eli apporttisijoituksena, joilla on rahallista arvoa. Apporttisijoituksesta on saatava ulkopuolisen arvioijan hinta-arvio. Yhtiön perustajat tai hallintoneuvosto määrittelevät apporttisijoituksen arvon. (Karhu & Nykänen 2000, 18; Lehtinen 2002, 13.)

Yhtiön osakepääomaa voidaan korottaa yhtiön osakkeiden nimellisarvoa korottamalla tai antamalla merkittäväksi uusia osakkeita. Korotuspäätöksen tekee yhtiökokous tai hallintoneuvosto sen mukaisesti, mitä määrää yhtiön yhtiöjärjestys. (Karhu & Nykänen 2000, 18.)

Osakepääoman alentaminen on mahdollista osakkeiden nimellisarvoa alentamalla tai vähentämällä niiden kokonaismäärää mukaan lukien omien osakkeiden hankkiminen. Päätös yhtiön osakepääoman alentamisesta, jonka tarkoituksena on osakkeiden kokonaismäärän pienentäminen, tehdään yhtiökokouksessa. (FZ ob AO, 29 art.)

Velkojien suojaa on vahvistettu säännöksillä, jotka koskevat osakepääoman alentamista. Yhtiön on ilmoitettava osakepääoman alentamista koskevan päätöksen tekemisestä kolmen päivän kuluessa valtiolliseen yritysrekisteriin. Päätöksestä on tiedotettava

myös lehdistössä kerran kuukaudessa kahdesti. (FZ ob AO, 30 art.; Lehtinen 2002, 14.)

Yhtiön äänivaltaisilla osakkailla on mahdollisuus vaatia yhtiöltä osakkeet tai niiden osan lunastamista. Se on mahdollista tapauksissa, joissa yhtiö organisoidaan uudelleen (yhtyminen, liittyminen, jakautuminen, erottaminen, yhtiömuodon muuttaminen) tai kun yhtiössä suoritetaan ns. suuri oikeustoimi, jota koskevaa päätöstä äänivaltaiset osakkaat ovat vastustaneet yhtiökokouksessa tai eivät ole osallistuneet kokouksen äänestykseen. (Karhu & Nykänen 2000, 19.)

Tehtäessä yhtiöjärjestykseen muutoksia tai lisäyksiä, joissa rajoitetaan osakkaan oikeuksia, on äänivaltaisilla osakkailla oikeus vaatia osakkeidensa lunastamista, mikäli he ovat äänestäneet niitä vastaan. Lunastushinta määräytyy osakkeiden markkina-arvon mukaan. (Karhu & Nykänen 2000, 19.)

Osakeyhtiön on perustettava vararahasto, jonka suuruus on määrätty yhtiöjärjestyksessä, mutta sen on oltava vähintään 5 % osakepääomasta. Vararahasto muodostetaan vuotuisilla pakollisilla maksuilla. Yhtiöjärjestyksessä määrätään vuosimaksun suuruus, jonka on oltava vähintään viisi prosenttia yhtiön nettovoitosta. Vuosimaksut maksetaan siihen saakka kunnes vararahaston koko määrä on saavutettu. Vararahasto on tarkoitettu käytettäväksi yhtiön mahdollisten tappioiden peittämiseen sekä obligatioiden kuolettamiseen sekä myös osakkeiden lunastamiseen sellaisissa tapauksissa, että muita varoja ei ole. Yhtiöjärjestyksessä voidaan määrätä, että yhtiöön perustetaan myös erityinen työntekijöiden osakerahasto, jonka tarkoituksena on hankkia yhtiön osakkaiden myymiä osakkeita työntekijöiden merkittäväksi. (FZ ob AO, 35 art.; Karhu & Nykänen 2000, 20–21.)

10.4 Yhtiön toimielimet

Yhtiökokous on yhtiön korkein hallintoelin. Yhtiökokouksen lisäksi käytetään nimitystä osakkaiden yleiskokous. Varsinainen yhtiökokous on pidettävä vuosittain yhtiöjärjestyksessä määrättyssä ajassa aikaisintaan kahden ja enintään kuuden kuukauden kuluttua yhtiötilikauden päättymisestä. Venäjällä yhtiön tilikausi on aina kalenterivuosi. Yhtiökokous päättää toimeenpanoelimien ja tilintarkastajien valinnasta sekä tilinpäätöksen käsittelystä. Osakeyhtiölain 48. artiklassa on lisäksi 21-kohtainen luettelo yhtiökokouksen päätettäväksi kuuluvista asioista. Ne ovat yhtiön kannalta merki-

tyksellisiä asioita, kuten yhtiöjärjestyksen muutokset, yhtiön uudelleenorganisointi, yhtiön purkaminen, osakepääoman korotus sekä yhtiön ominaisuuden hankkimiseen tai luovuttamiseen liittyvät suuret oikeustoimet. (Karhu & Nykänen 2000, 19.)

Vuosiyhtiökokouksessa on päätettävä seuraavat asiat:

1. neuvoston/hallintoneuvoston johtajien valitseminen,
2. revisiokomission valitseminen,
3. tilintarkastajien nimeäminen,
4. tilinpäätöksen ja vastaavien selvitysten hyväksyminen sekä osingonjaosta päättäminen. (Lehtinen 2002, 16.)

Yhtiökokouksessa ovat äänioikeutettuja osakkaat, joilla on tavallinen osake. Etuoikeutettujen osakkeiden haltijoilla on äänioikeus yhtiökokouksessa osakeyhtiölain määräysten mukaisesti. (Lehtinen 2002, 17.)

Yhtiökokous tekee päätöksen äänestettävistä asioista yksinkertaisella enemmistöllä lukuun ottamatta asioita, joista yhtiökokous päättää kolmen neljäsosan enemmistöllä. Siihen kuuluvat seuraavat asiat:

- muutosten ja lisäysten tekeminen yhtiöjärjestykseen tai uusitun yhtiöjärjestyksen vahvistaminen
- yhtiön purkaminen, selvityskomission nimittäminen sekä väliaikaisen ja lopullisen purkamistaseen vahvistaminen
- ilmoitettujen osakkeiden enimmäismäärän määrittäminen
- merkittyjen osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen.

Yhtiön uudelleenorganisoinnista, osakepääoman korottamisesta, osakkeiden jakamisesta ja yhdistämisestä sekä yhtiön hallintoelinten toimintaa määrittelevien sisäisten asiakirjojen vahvistamisesta yhtiökokous päättää vain hallintoneuvoston esityksestä. (FZ ob AO, 49 art.)

Yhtiökokoukseen osallistumaan oikeutettujen osakkaiden luettelon laatii hallintoneuvosto määräämälleen päivälle, joka kuitenkin ei saa olla ennen yhtiökokouksen koollekutsumisesta tehtyä päätöstä eikä ennen 50 päivää yhtiökokouksen pitämisestä. Tähän luetteloon voivat tutustua osakkaat, joilla on vähintään 1 % äänioikeutettuja osakkeita. (FZ ob AO, 51 art.; Lehtinen 2002, 17.)

Osakkaat voivat osallistua yhtiökokoukseen joko henkilökohtaisesti tai edustajan välityksellä. Yhtiökokouksen osallistumiseen annettavan valtakirjan on oltava sekä osakeyhtiölain että siviilikaarin mukainen. Valtuus osallistua yhtiökokoukseen voidaan tehdä myös notaarin vahvistamana. (Lehtinen 2002, 17.)

Yhtiökokous on päätösvaltainen, jos siihen osallistuvien osakkaiden tai heidän edustajiensa määrä on sellainen, että yli puolet merkityistä äänioikeutetuista osakkeista on edustettuna. Jos osa osakkaista osallistuu kirjallisesti, on äänestyslipukkeiden oltava perillä kaksi päivää ennen kokouksen pitämistä. (Lehtinen 2002, 16.) Ylimääräinen yhtiökokous voidaan pitää hallintoneuvoston ehdotuksesta, tilintarkastustoimikunnan tai tilintarkastajan vaatimuksesta sekä vähintään kymmenen prosenttia yhtiön äänivaltaisista osakkeista omistavan osakkaan vaatimuksesta (Karhu & Nykänen 2000, 19).

Hallintoneuvosto (johtajaneuvosto) on osakeyhtiön toimielin, joka hoitaa yhtiön toiminnan yleisen johtamisen. Suljetussa osakeyhtiössä tai sellaisessa avoimessa yhtiössä, jossa on osakkaita vähemmän kuin 50, voidaan määrätä yhtiöjärjestyksessä, että hallintoneuvoston tehtävät hoitaa yhtiökokous. (Karhu & Nykänen 2000, 19; Lehtinen 2002, 21.)

Hallintoneuvoston tärkeimpinä funktioina ovat yhtiön toimintalinjojen määrittely, toimenpanevan henkilöstön valinta, vara- ja muiden rahastojen käyttäminen, sivuliikkeiden ja edustustojen perustaminen sekä ominaisuuden hankkimiseen tai luovuttamiseen liittyvien suurten oikeustoimien toteutus (Karhu & Nykänen 2000, 19).

Hallintoneuvoston jäsenenä voi olla vain luonnollinen henkilö. Myös muut kun osakkaat voivat olla hallintoneuvoston jäsenenä. Pääjohtaja voi olla yhtäaikaaisesti sekä hallituksen että hallintoneuvoston puheenjohtajana. (Lehtinen 2002, 21.)

Osakeyhtiölaki kieltää hallintoneuvoston jäsentä valtuuttamasta toista hallintoneuvoston jäsentä tai ketään muutaakaan henkilöä toimimaan sijastaan hallintoneuvoston kokouksessa. Hallintoneuvoston jäsenyys on siis ehdottoman henkilökohtaista jäsenyyttä. Hallintoneuvoston jäsen voi kuitenkin esittää kantansa hallintoneuvoston kokouksessa käsiteltävään asiaan kirjallisesti, mikäli ei itse pääse paikalle, jos tästä asiasta on maininta yhtiöjärjestyksessä. (Lehtinen 2002, 21.)

10.5 Toimeenpanoelimet

Yhtiön juoksevaa toimintaa johtaa joko yksi pääjohtaja tai johtaja tai useampijäseninen hallitus tai johtokunta sekä pääjohtaja tai johtaja. Toimenpanoelimet ovat hallintoneuvoston ja yhtiökokouksen alaisia. Mikäli yhtiöjärjestyksessä edellytetään, että yhtiössä on oltava sekä yhden henkilön toimeenpaneva elin että kollegiaalinen hallitus tai johtokunta, on siinä myös määriteltävä kollegiaalisen hallituksen tai johtokunnan toimivalta. Tässä tapauksessa pääjohtaja tai johtaja toimii myös kollegiaalisen hallituksen tai johtokunnan puheenjohtajana. Hallituksen ja johtokunnan toiminta perustuu yhtiöjärjestykseen ja hallintoneuvoston vahvistamiin sisäisiin sääntöihin tai ohjesääntöön. Hallituksen kokouksen koollekutsuminen ja päätöksentekomenettely määritetään hallintoneuvoston tai yhtiökokouksen vahvistamissa säännöissä tai ohjesäännössä. (FZ ob AO, 69 art.; Karhu & Nykänen 2000, 20.)

Yhtiökokouksen päätöksellä yhtiön toimenpanevan elimen toimivuudet siirretään sopimuksella kaupalliselle yhteisölle tai yksityiselle yrittäjälle. Yhtiökokous voi milloin tahansa purkaa johtajan tai hallituksenjäsenten kanssa tehdyn sopimuksen. (FZ ob AO, 69 art.; Karhu & Nykänen 2000, 20.)

Valittaessa venäläistä pääjohtajaa suomalaisen yrityksen hallitukseen on kiinnitettävä huomiota siihen, ettei päätösvaltaa annettaisi liikaa venäläiselle osapuolelle ja yhtiön riittävä valvonta olisi siten mahdollista. Pääjohtajan tai johtajan funktioita voidaan verrata suomalaisen osakeyhtiön toimitusjohtajan tehtäviin kuitenkin sillä erotuksella, että Venäjällä toiminta saattaa olla yhtiöjärjestyksen mukaan hyvin rajoitettua ja reaalinen päätösvalta on vähäinen. (Karhu & Nykänen 2000, 20.)

Hallituksen toiminta perustuu yhtiöjärjestykseen ja hallintoneuvoston vahvistamiin sisäisiin sääntöihin tai ohjesääntöön. Hallituksen puheenjohtajana toimii pääjohtaja tai johtaja, mikäli yhtiössä on pääjohtaja tai johtaja ja hallitus. Hallitusneuvoston tai yhtiökokouksen vahvistamisessa säännöissä on määritetty hallituksen kokouksen koollekutsuminen ja päätöksentekomenettely. Pääjohtajan ja hallituksen välinen toimivalta on määrätty yhtiöjärjestyksessä. (Karhu & Nykänen 2000, 20.)

Yhtiökokous valitsee yhtiölle tilintarkastajan tai tilintarkastustoimikunnan. Yhtiöjärjestyksessä määritellään näiden toimivalta ja tarkempia säännöksiä voidaan antaa myös sisäisillä ohjesäännöillä. Näiden ensisijainen tehtävä on toimia yhtiön sisäisenä

tarkastuselimenä. Yhtiökokous valitsee myös varsinaisen tilintarkastajan, joka voi olla yksityishenkilö tai tilintarkastusyhteisö, jonka tehtävänä on huolehtia yhtiön vuosittaisesta tilintarkastuksesta ja antaa tilintarkastuskertomus sekä valvoa yleisesti yhtiön taloudellista toimintaa ja antaa tarvittaessa muitakin lausuntoja. (Karhu & Nykänen 2000, 20.)

Yhtiön osakkailla on oikeus saada tietoja yhtiön asiakirjoista ja päätöksistä ja saada niistä kopiot. Avoimen yhtiön on vuosittain julkistettava tiedot tilinpäätösasiakirjoista, osakeanneista ja yhtiön sidoshenkilöistä. Myös suljettu osakeyhtiö on velvollinen julkaisemaan tietoja yhtiöstä laskiessaan liikkeelle arvopapereita. (Karhu & Nykänen 2000, 21.)

10.6 Osinko

Yhtiöllä on oikeus neljännesvuosittain, kerran puolella vuodessa, joka yhdeksäs kuukausi tai kerran vuodessa ilmoittaa osinkojen maksamisesta merkityille osakkaille. Päätös maksamisesta tehdään kolmen kuukauden kuluessa määräajan päättyessä. Osingot maksetaan rahana tai muuna omaisuutena yhtiöjärjestyksessä määrätyissä tapauksissa. Yhtiön kyseisen vuoden nettovoitosta on maksettava osinkoja. Yhtiökokouksessa päätetään osingon maksamisesta, sen määrästä ja maksutavasta. Osingon maksupäivä määritellään yhtiöjärjestyksessä tai yhtiökokouksen tekemässä osingonjakopäätöksessä. Osingon maksupäivä on vähintään 60 päivää osingonjakopäätöksestä. (FZ ob AO, 42 art.)

Yhtiöllä ei ole oikeutta päättää osingon maksamisesta osakkaille seuraavissa tapauksissa:

- ennen kuin koko osakepääoma on täysin maksettu
- ennen kaikkien niiden osakkeiden lunastamista, jotka tulee lunastaa osakkaan vaatimuksesta
- jos yhtiö osingonmaksuhetkellä täyttää yrityksen maksukyvyttömyyden tunto-merkit
- jos yhtiön nettovarat ovat pienemmät tai tulevat osingonjaon seurauksena pienemmäksi kuin sen osakepääoma, varavarasto ja merkittyjen etuoikeutettujen osakkeiden purkuarvon ja nimellisarvon erotus. (FZ ob AO, 42 art.)

10.7 Osakasrekisterit

Osakeyhtiö on velvollinen ylläpitämään osakerekisteriä. Yhtiön toimituslinjat tai ulkopuolinen rekisterinpitäjä voi pitää osakerekisteriä. Yhtiössä, jossa on yli 50 osakasta, täytyy olla rekisterinpitäjä. Tiedot jokaisesta osakkaasta sekä heille kuuluvista osakkeista ja osakkeiden tyypistä merkitään rekisteriin. (FZ on AO, 44 art.)

Osakkaat on järkevä myös merkitä Venäjän finanssiministeriön ylläpitämään rekisteriin jo yhtiötä rekisteröitäessä, koska myöhemmin osakkeita luovutettaessa edellytetään, että ne on rekisteröity finanssiministeriössä. Yhtiöjärjestykseen tehtävät muutokset etenee yksinkertaisemmin, jos osakkaat on rekisteröity. (Karhu & Nykänen 2000, 21.)

11 SULJETUN OSAKEYHTIÖN JA RAJAVASTUUYHTIÖN VERTAILUA

Suljettu osakeyhtiö ja rajavastuuyhtiö muistuttavat paljon toisiaan. Edellä mainitut yhtiöt ovat suosituimpia sekä venäläisten että ulkomaalaisten yritysten kesken. Käsittelen seuraavassa näiden olennaisimpia eroja.

Kun yhtiön omistajana on yksi henkilö tai yhtiö, erot näiden yhtiöiden välillä ovat vähäisiä. Rajavastuuyhtiö on vähemmän byrokraattinen ja sen perustaminen on käytännössä nopeampaa. Erot nähdään silloin, kun osakkaina on useita henkilöitä ja yhtiöitä ja osa osakkaista on venäläisiä ja yhtiön osakkeet ovat vaihdannan kohteena. (Karhu & Nykänen 2000, 22.)

Osakeyhtiössä pääoma jakautuu samansuuruisiin osakkeisiin. Rajavastuuyhtiössä yhtiöpääoma jakautuu osuuksiin, jotka on ilmoitettava murtolukuina tai prosentteina. Osakeyhtiön osakkeista enintään 25 % voi olla etuoikeutettuja. Rajavastuuyhtiössä voidaan yhtiön osakkaille antaa yhtiöjärjestyksessä lisäoikeuksia. Rajavastuuyhtiön osuuksia ei tarvitse rekisteröidä, kun taas osakeyhtiön osakepääoma on rekisteröitävä. (Paakkola 2007, 14.)

Osakeyhtiössä osakkeiden luovutus ei ole arvonlisäverollista, kun taas rajavastuuyhtiön osuuden luovutuksesta on maksettava 20 %:n suuruinen arvonlisävero. Osakeyhtiöllä osakasrekisteri on pakollinen, rajavastuuyhtiöllä ei ole velvollisuutta pitää osakasrekisteriä. Rajavastuuyhtiön pääoman korotukseen riittää rekisteriviranomaisille teh-

tävä ilmoitus, kun taas osakeyhtiön osakeannista on tehtävä erillinen ilmoitus finanssikomitealle. (Karhu & Nykänen 2000, 22.)

Molemmat yhtiöt voi muuttaa yhtiömuotonsa toiseksi tai tuotanto-osuuskunnaksi. Rajavastuuyhtiö voidaan muuttaa myös lisävastuuyhtiöksi. Osakeyhtiöstä eroaminen tapahtuu normaalisti osakkeiden luovuttamisella muille osakkaille tai yhtiölle yhtiöjärjestyksen edellyttämällä tavalla. Rajavastuuyhtiössä osakas voi erota milloin tahansa yhtiöstä ja yhtiö on velvollinen maksamaan eroavalle hänen osuutensa reaaliarvoa vastaavan summan tai omaisuuden. Osuus on maksettava kuuden kuukauden mennessä seuraavan tilikauden alkamisesta. Eroamismahdollisuutta voidaan pitää rajavastuuyhtiön perustamisen suurempana riskinä, koska ison summan maksaminen eroavalle sen hetkisessä tilanteessa, voi olla sallimatonta. (Karhu & Nykänen 2000, 22–23.)

Suljetun osakeyhtiön on perustettava varavarasto. Rajavastuuyhtiössä ei ole pakollista varavaraston perustaminen, mutta se on mahdollista yhtiöjärjestykseen otettavalla määräyksellä. Suljetun osakeyhtiön pakollisen varavaraston perustamista voidaan pitää haittapuolena, ja sen merkitys on vähäinen pienessä osakeyhtiössä, mutta varavarasto voi auttaa yhtiötä selviytymään huonompina aikoina. (Karhu & Nykänen 2000, 24.)

Suljetun osakeyhtiön ja rajavastuuyhtiön välillä on monia eroja, jotka käytännössä ovat yleensä epäolennaisia. Voidaan kuitenkin sanoa, että pienen yhtiön kannalta rajavastuuyhtiö on parempi vaihtoehto ja isompien ja monijäsenisten yhteistyöyritysten suljettu osakeyhtiö on suositeltavampi vaihtoehto. (Paakkola 2007, 14.)

12 YHTEENVETO

Aloitettaessa yritystoimintaa Venäjällä on valittava ensin toimintamalli. Sen valinta riippuu toimialasta ja toiminnasta. Toimintamallit ovat yhtiömalli, edustustomalli, sivuliike, projektimalli, suora vienti sekä tulppayhtiömalli. Mikäli toimintamalliksi on valittu yhtiömalli, seuraava askel on yritysmuodon valinta.

Venäjällä voidaan harjoittaa yritystoimintaa perustamalla oikeushenkilö tai olla perustamatta sitä. Oikeushenkilöitä ovat kaupalliset ja ei-kaupalliset organisaatiot. Kaupalliset organisaatiot harjoittavat toimintaansa voiton saamiseksi. Oikeushenkilöitä, joiden päämääränä on saada voittoa, ovat yhtiöt ja henkilöyhtiöt, tuotanto-osuuskunnat ja

unitaariset yritykset. Tuotanto-osuuskuntia ja unitaarisia yrityksiä ei ole otettu tähän tutkimukseen, koska unitaariset yritykset ovat valtion tai kuntien perustamia yrityksiä ja tuotanto-osuuskunnan toiminta perustuu jäsenten henkilökohtaiseen työhön.

Henkilöyhtiöihin kuuluvat avoimet yhtiöt ja kommandiittiyhtiöt. Henkilöyhtiön täysi-yhtiömiehet vastaavat sen velvoitteista omaisuudellaan. Henkilöyhtiöiden osakkaiden lukumäärä on yleensä pieni. Avointen yhtiöiden ja kommandiittiyhtiöiden erotuksena on se, että kommandiittiyhtiöissä vastuunalaisten yhtiömiesten lisäksi on sijoitusosakkaita.

Yhtiöihin eli pääomayhtiöihin luetaan raja- ja lisävastuuyhtiöt sekä osakeyhtiö. Osakeyhtiö voi olla avoin ja suljettu. Raja- ja lisävastuuyhtiöt ovat melkein samanlaisia, mutta erona on se, että lisävastuuyhtiön yhtiömiehet ovat solidaarisessa vastuussa sen velvoitteista omaisuudellaan. Rajavastuuyhtiö ja suljettu osakeyhtiö ovat suosituimmat Venäjällä.

LÄHTEET

Blanker. 2011. Uchreditelnyj dogovor. Saatavissa: <http://blanker.ru/doc/dogovor-uchreditelnyj> [viitattu 15.10.2011].

Grazdanskij Kodeks Rossijskoj Federacii ot 30.11.1994 № 51-FZ. Chast pervaja. 2011. KonsultantPljus. Saatavissa: <http://www.consultant.ru/popular/gkrf1/> [viitattu 8.6.2011].

Federalnij Zakon ot 26.12.1995 № 208 FZ Ob akcionernyh obshchestvah. 2011. KonsultantPljus. Saatavissa: <http://www.consultant.ru/online/base/?req=doc;base=LAW;n=105420> [viitattu 12.6.2011].

Federalnij Zakon ot 08.02.1998 № 14 FZ Ob obshchestvah o ogranichenoj otvetstvennostju. 2011. KonsultantPljus. Saatavissa: <http://www.consultant.ru/online/base/?req=doc;base=LAW;n=116585> [viitattu 12.6.2011].

Federalnij Zakon ot 09.07.1999 № 160-FZ Ob inostrannyh investitsijah v Rossijskoj Federacii. 2008. KonsultantPljus. Saatavissa: http://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_76679/ [viitattu 18.10.2011].

Isaev, S.G. 2010. Registracija firmy: samostojatelno, pravilno i bystro. Sankt-Peterburg: Piter.

Karhu, P. & Nykänen, P. 2000. Yritystoiminta Venäjällä. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.

Katrich, S. V. 2009. Organizacija biznesa i ego menedzmenta. Moskva: Izdatelstvo Delo.

Kivelä, H. & Nordell, Reijo. 2003. Yrittäjän oikeutta. 5. uudistettu painos. Porvoo: WS Bookwell Oy.

- Lehtinen L. 1997. Venäläinen osakeyhtiö. Lakimiesliiton kustannus. Helsinki: Kauppakaari Oy.
- Lehtinen, L. 2002. Venäjän yhtiö-, sijoitus- ja kilpailuoikeus. Helsinki: Kauppakaari.
- Orlov, V. 1996. Yritystoiminta Venäjällä. Helsinki: Lakimiesliiton kustannus.
- Orlov, V. 2010. Venäjän yritysoikeus I. Hämmentlinna: Kariston Kirjapaino Oy.
- Paakkola, E. 2007. Ruslex venäläistä lakia suomeksi. 2. painos. Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.
- Semenihin, V. V. 2010. Organizacija biznesa s nulja: s chego nachat i kak preuspet. Moskva: Eksmo.
- Simpanen, E., Seppänen, V., Laakkonen, A., Jokela, J. & Donchevski, V. 1998. Kirjanpito ja veroitus Venäjällä. KPMG Wideri Oy Ab. Helsinki: Uusimaa Oy.
- Stepanov, S. A. (toim.) 2009. Kommentarij k grazdanskomu kodeksu Rossijskoj Federacii. Moskva: Prospekt; Eksterenburg: Institut chasnogo prava.
- Tiri, M. (toim.) 2009. Venäjän liiketoiminnan perusopas. Suomalais-Venäläinen kauppakamari. Helsinki: J-Paino Hiirikoski Oy.
- Tiri, M. (toim.) 2010. Etabloituminen Venäjälle – perustietoa yrityksen perustamiseen. Helsinki: Suomalais- Venäläinen kauppakamariyhdistys ry.
- Tolonen, J. & Topornin, B. 2000. Legal Foundations of Russian Economy. Aleksanteri Institute. Helsinki: Gummerus Kirjanpano Oy.

УЧРЕДИТЕЛЬНЫЙ ДОГОВОР

Общества с ограниченной ответственностью

" _____ "

г. _____

" ____ " _____ г.

Мы, нижеподписавшиеся, именуемые в дальнейшем «Участники»:

1) _____;

2) _____,

заключили настоящий договор о нижеследующем:

1. ПРЕДМЕТ ДОГОВОРА

1.1. Участники решили создать Общество с ограниченной ответственностью " _____ " в соответствии с Законом Российской Федерации "Об обществах с ограниченной ответственностью" и иным действующим законодательством Российской Федерации.

1.2. Участники обязуются нести расходы по приведению учредительных документов Общества в соответствие с действующим законодательством соразмерно количеству выкупаемых долей в соответствии с п. 5.1 настоящего Договора.

2. ПРЕДМЕТ И ЦЕЛИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОБЩЕСТВА

2.1. Предмет и цели деятельности Общества подробно оговорены в уставе.

2.2. Общество вправе совершать все действия, не запрещенные действующим законодательством. Деятельность Общества не ограничивается оговоренной в уставе.

Сделки, выходящие за пределы уставной деятельности, но не противоречащие закону, признаются действительными.

3. НАИМЕНОВАНИЕ И МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ ОБЩЕСТВА

3.1. Полное официальное наименование Общества на русском языке: Общество с ограниченной ответственностью " _____ ", сокращенное наименование на русском языке: ООО " _____ ".

3.2. Местонахождение Общества: _____. Местонахождением Общества является местонахождение исполнительного органа Общества.

4. ПРАВА И ОБЯЗАННОСТИ ОБЩЕСТВА

4.1. Общество приобретает права юридического лица с момента государственной регистрации.

4.2. В соответствии с действующим законодательством имущество, созданное за счет вкладов участников, в том числе денежные средства, поступившие в качестве платы за доли,

а также произведенное и приобретенное Обществом за счет его хозяйственной деятельности, принадлежит Обществу на праве собственности.

4.3. Права и обязанности участников по отношению к Обществу определяются настоящим Договором, уставом Общества и действующим законодательством.

4.4. Для достижения целей своей деятельности Общество может приобретать права, принимать обязанности и осуществлять любые действия, не запрещенные законодательством. Деятельность Общества не ограничивается оговоренной в уставе.

5. УСТАВНЫЙ КАПИТАЛ

5.1. Уставный капитал Общества составляет _____ (_____) рублей, который вносится денежными средствами и распределяется следующим образом:

номинальная стоимость доли _____ составляет - _____ рублей, или ____% уставного капитала; номинальная стоимость доли _____ составляет - _____, или ____% уставного капитала. Всего _____ - 100% уставного капитала.

5.2. Количество голосов, которыми обладает участник, равно количеству полностью оплаченных им долей.

5.3. Не допускается освобождение участника от обязанности оплаты долей, в том числе освобождение от этой обязанности путем зачета требований к Обществу.

5.4. Порядок изменения уставного капитала, а также порядок передачи участниками своих долей третьим лицам определяется уставом.

5.5. Порядок продажи или уступки иным образом участником своей доли (ее части) третьим лицам предусмотрен уставом.

5.6. Участники обладают правом переуступать друг другу принадлежащие им доли (части доли) безвозмездно. Переуступка доли (части доли) оформляется простым заявлением участника, передающего доли (части доли), и заявлением другого участника о своем согласии принять доли (части доли).

5.7. На момент государственной регистрации Общества уставный капитал должен быть оплачен всеми Участниками полностью.

6. ПОРЯДОК УПРАВЛЕНИЯ ОБЩЕСТВОМ

6.1. Высшим органом управления Общества является Общее собрание участников.

Единоличным исполнительным органом Общества является Директор.

6.2. Порядок управления Обществом, структура органов управления, порядок создания контрольных органов, а также компетенция органов управления и контрольных органов определяются уставом.

6.3. Участники участвуют в управлении Обществом в порядке, определяемом уставом и действующим законодательством. Участники не вправе вмешиваться в исполнительно-

распорядительную деятельность исполнительных органов Общества, в том числе давать обязательные указания о заключении конкретных сделок, найме и увольнении работников и т.п., если такие полномочия не предоставлены Участникам действующим законодательством или уставом Общества.

7. ФИНАНСОВО-ХОЗЯЙСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

7.1. Финансово-хозяйственная деятельность Общества осуществляется в порядке, установленном действующим законодательством и уставом Общества. Ответственность за эффективность и законность деятельности Общества в пределах своей компетенции несут должностные лица, избранные (назначенные) в установленном порядке.

7.2. Общество вправе ежеквартально (раз в полгода или раз в год) принимать решение о распределении своей чистой прибыли между участниками Общества.

7.3. Решение о распределении прибыли принимает Общее собрание участников.

7.4. Часть чистой прибыли, подлежащей распределению, распределяется пропорционально вкладам в уставный капитал Общества.

8. КОНТРОЛЬ, УЧЕТ И ОТЧЕТНОСТЬ

8.1. Для осуществления своих прав по контролю каждый участник имеет право на получение информации и справок по всем вопросам, связанным с деятельностью Общества. Формы контроля, а также учета и отчетности определяются уставом Общества, действующим законодательством, а также решениями Общего собрания участников.

9. НАРУШЕНИЕ ДОГОВОРА

9.1. В случае неисполнения или ненадлежащего исполнения одним из участников обязательств по настоящему Договору он обязан возместить другим участникам причиненные неисполнением или ненадлежащим исполнением убытки.

9.2. Под возмещением убытков понимается возмещение причиненного участнику ущерба (произведенных расходов, утраты, повреждения имущества), непосредственно обусловленного нарушением настоящего Договора другим участником. Косвенные убытки и упущенная выгода возмещению не подлежат.

10. ФОРС-МАЖОР

10.1. Участники освобождаются от частичного или полного исполнения обязательств по настоящему Договору, если неисполнение явилось следствием обстоятельств непреодолимой силы, возникших после заключения настоящего Договора в результате событий чрезвычайного характера, которые участник не мог ни предвидеть, ни предотвратить разумными мерами. К обстоятельствам непреодолимой силы относятся события, на которые участник не может оказать влияния и за возникновение которых он не несет

ответственности, например: землетрясение, наводнение, пожар, а также забастовка, правительственные постановления или распоряжения государственных органов.

10.2. Участник, который не может из-за обстоятельств непреодолимой силы выполнить обязательства по настоящему Договору, приложит с учетом положений Договора все усилия к тому, чтобы как можно скорее компенсировать последствия невыполнения обязательств.

11. РАССМОТРЕНИЕ СПОРОВ

11.1. Участники будут прилагать все усилия к тому, чтобы решать все разногласия и споры, которые могут возникнуть по настоящему Договору, в связи с ним или в результате его исполнения, путем переговоров.

11.2. Споры и разногласия, которые невозможно решить путем переговоров, решаются в судебном или ином, установленном законом порядке.

12. ИЗМЕНЕНИЕ И РАСТОРЖЕНИЕ ДОГОВОРА

12.1. Настоящий Договор утрачивает силу в случае ликвидации Общества, а также если в Обществе остается один участник.

12.2. Изменения в настоящий Договор и устав Общества, являющиеся их неотъемлемой частью, вносятся в случаях, установленных законом, уставом Общества либо по единогласному решению Общего собрания участников.

13. ВСТУПЛЕНИЕ В СИЛУ

13.1. Настоящий Договор вступает в силу с момента его государственной регистрации.

14. ЗАКЛЮЧИТЕЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ

14.1. Участники могут передавать права и обязанности, вытекающие из настоящего Договора, третьим лицам при наличии письменного согласия других участников.

14.2. Все изменения и дополнения к настоящему Договору будут оформляться в письменной форме и регистрироваться в установленном порядке.

14.3. Если какое-либо из положений настоящего Договора утратит силу вследствие изменений в законодательстве или иных причин, то это не будет являться причиной для приостановки действия остальных положений. Недействительное положение должно быть заменено положением, допустимым в правовом отношении и близким по смыслу к замененному.

ПОДПИСИ УЧАСТНИКОВ:

_____ (_____)

_____ (_____)